

SOMA-hankkeen esimerkkikunnat

Kestävän elinvoimaisuuden indikaattori

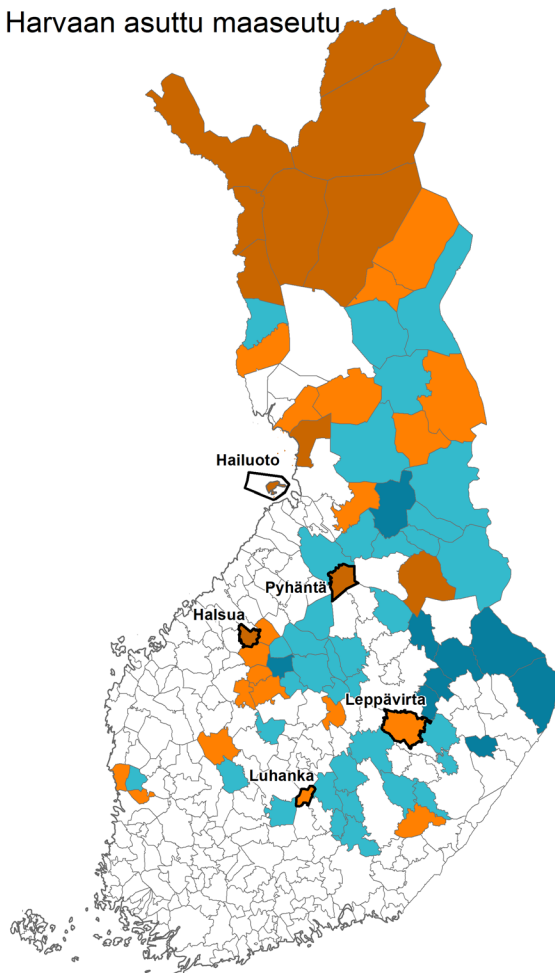
UEF | SPATiA

ALUE- JA KUNTATUTKIMUSKESKUS

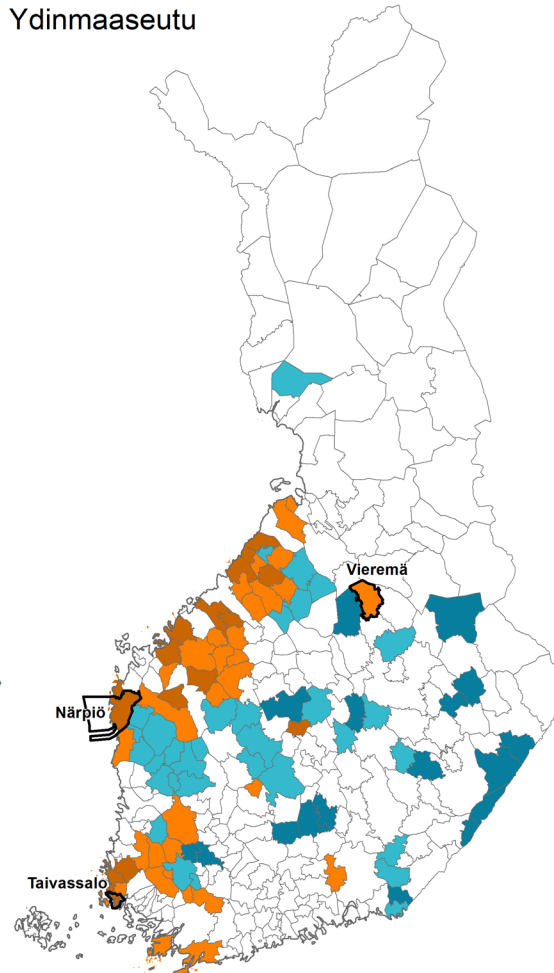
SOMA - Sopeutuvat innovatiiviset
maaseudut -hanke

INFOGRAAFI 15.6.202

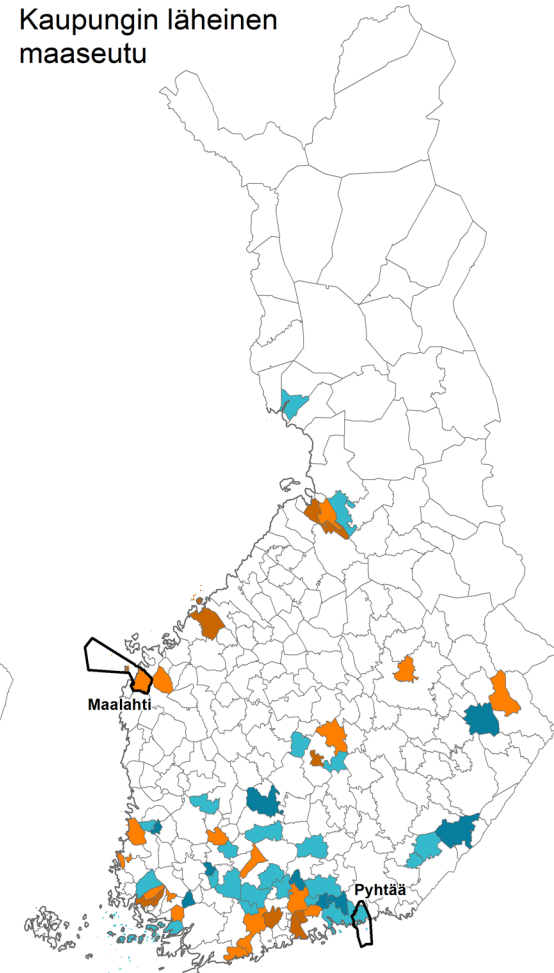
Harvaan asuttu maaseutu

Ydinmaaseutu

Kaupungin läheinen
maaseutu

Kestävän
elinvoimaisuuden
indikaattori

> 1,00
0,01 - 1,00
-1,00 - 0,00
< -1,00

Esimerkkikunta

Esimerkkikuntien valintaperusteet

- Esimerkkikuntien valinnan pohjana on kartoissa esitetty maaseudun [kestävän elinvoimaisuuden indikaattori](#), joka toteutettiin pääkomponenttianalyysillä. Analyysi toteutettiin erikseen harvaan asutun maaseudun, ydinmaaseudun ja kaupungin läheisen maaseudun kunnille.
- Tulokset noudattelevat tunnettuja itä-länsi- ja etelä-pohjoissuuntaisia kehittyneisyyseroja:
 - Elinvoimaisimmat maaseutukunnat, joista osa valittiin esimerkkikunniksi, sijaitsevat pääsääntöisesti Etelä- ja Länsi-Suomen rannikkoalueilla.
 - Poikkeuksena ovat elinvoimaiset Pohjois-Suomen kunnat, joissa on suuria matkailukeskuksia, joten niitä ei valittu esimerkkikunniksi.
 - Myös muutamat Pohjois-Savon kunnat pärjäävät suhteellisin hyvin oman kuntaryhmänsä vertailussa ja siksi ne valittiin esimerkkikunniksi.
- Seuraavaksi tehtiin esimerkkikuntien tilastotarkastelu, jossa selvitettiin kuntin väestökehitystä, muuttoliikettä, väestön ikärakennetta, uusien asuntojen rakentamista, kesäasukkaiden määrää, työpaikka-, toimiala- ja yritysrakennetta, työpaikkaomavaraisuutta, pendelöintiä, työvoiman rakennetta, koulutusta, hyvinvointia, sukupuolten tasa-arvoa, kestäväää kehitystä ja kuntataloutta.

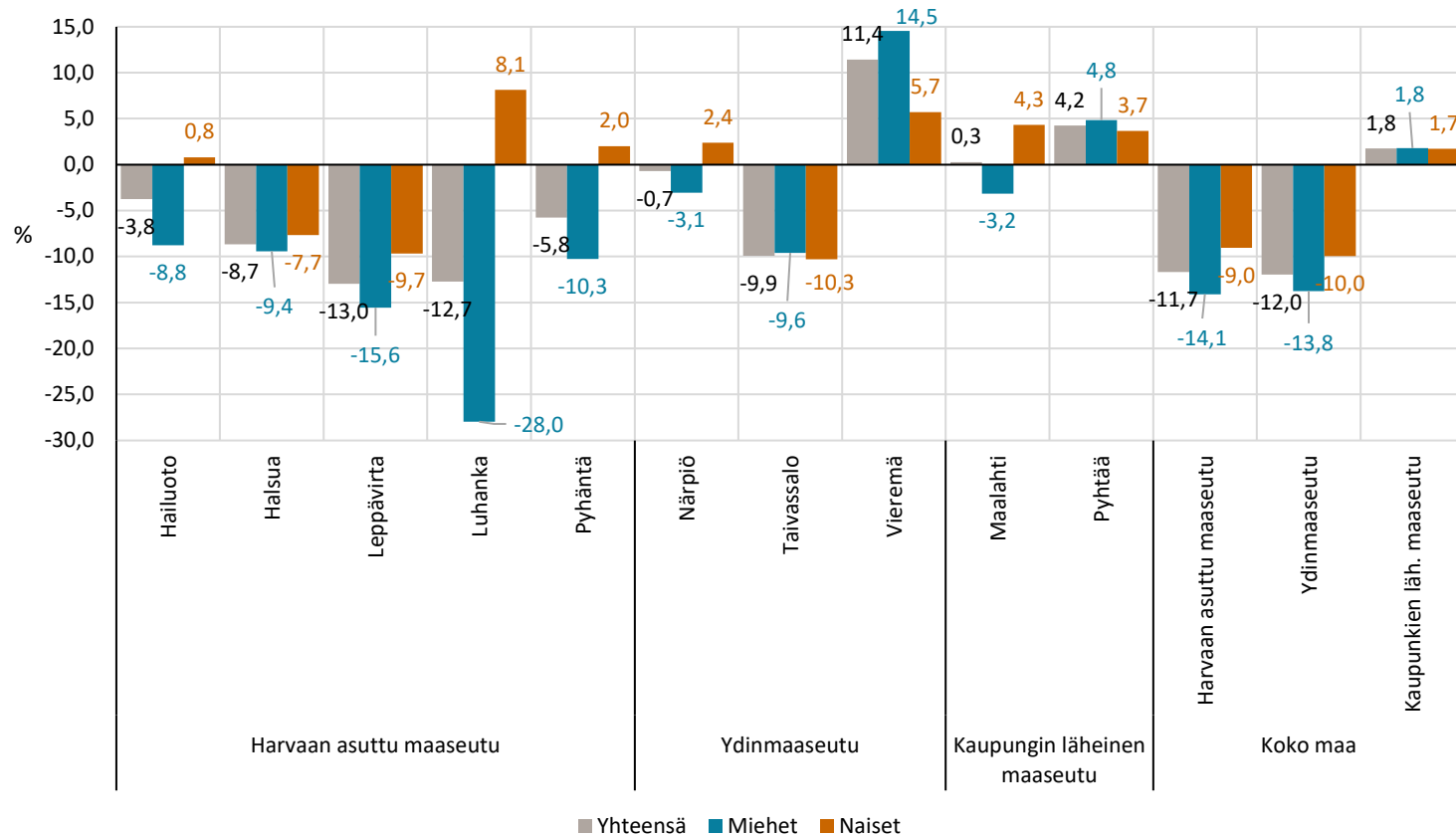

Esimerkkikuntien väestö

Alue	Asuk- kaita 2020	Syntymä- alueellaan asuvien osuus, % 2020	Väestö- muutos %, 2000- 2020	Luonnollinen väestönli- säys % 2020	Kokonais- netto- muutto 2020	65 vuotta täyttäneiden osuus, % 2020	Taloudellinen huoltosuhde 2019	Ruotsin-/ vieraskielis- ten osuus, % 2020	Kesäasuk- kaita %:a väestöstä 2019
Hailuoto	949	36,6	-1,8	-10	-5	38,9	189	0,0/1,4	72
Halsua	1103	28,5	-28,7	-9	-27	34,6	166	0,7/3,4	21
Leppävirta	9402	37,0	-15,2	-81	-117	31,5	165	0,1/2,1	40
Luhanka	699	22,9	-25,3	-24	5	41,6	184	0,0/1,4	194
Pyhäntä	1593	30,9	-16,6	8	13	23,4	176	0,1/2,5	33
Närpiö	9558	66,0	-2,2	-17	30	28,7	121	77,5/17,2	13
Taivassalo	1659	33,2	-8,9	-8	-16	34,0	166	0,7/5,0	165
Vieremä	3522	31,3	-19,2	-41	-58	27,5	135	0,1/3,1	17
Maalahti	5451	60,7	-3,3	0	-2	28,8	123	85,3/5,0	34
Pyhtää	5125	40,2	-2,4	-32	-17	26,9	143	7,1/3,7	52
Koko maa	5533793	46,7	0,2	-8336	15495	22,7	133	5,2/7,8	-

Naisten ja miesten työpaikkojen määrän muutos 2007–2018

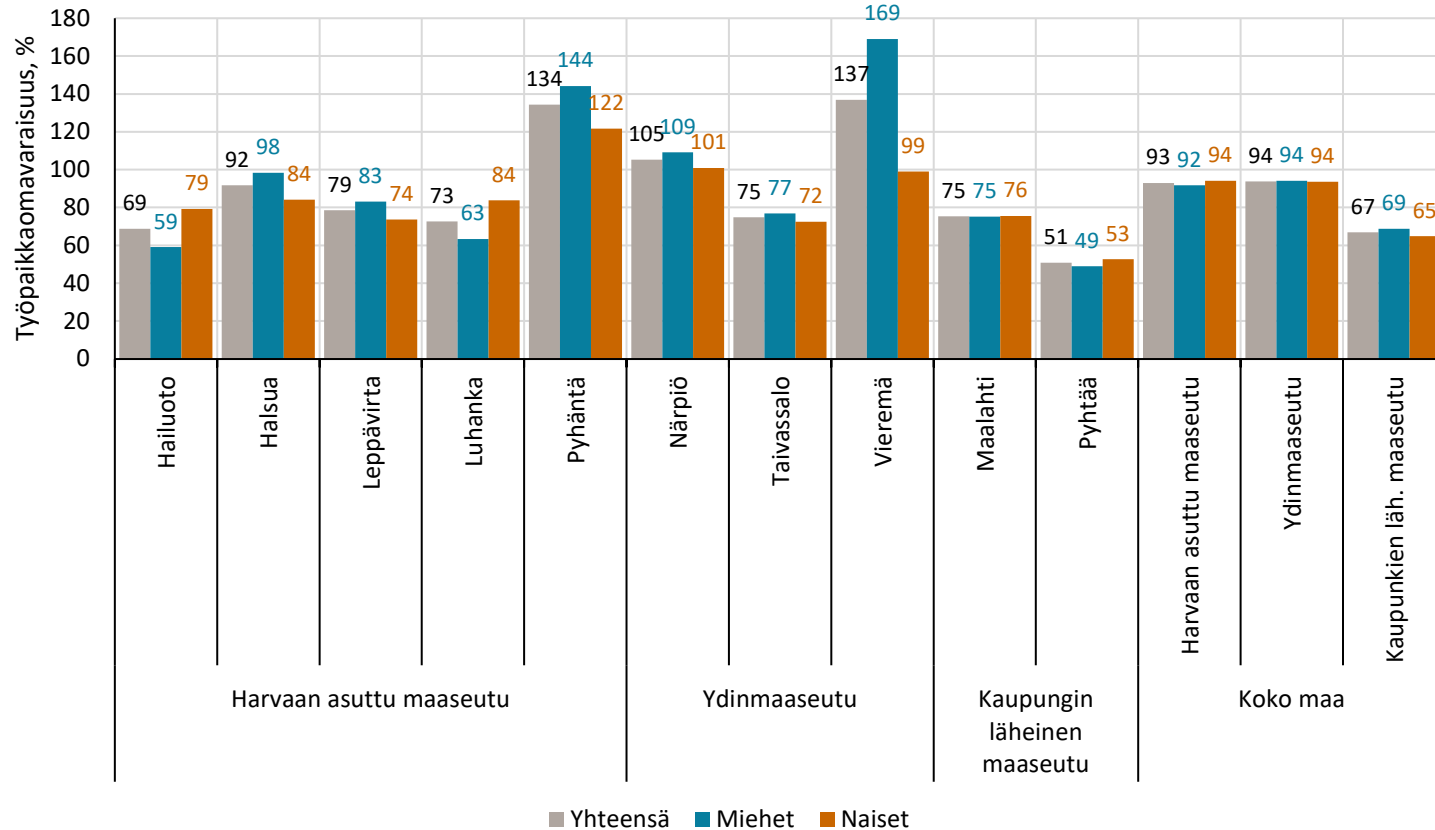

Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit

- Koko maassa harvaan asutun maaseudun ja ydinmaaseudun kunnissa sekä miesten että naisten työpaikat vähenivät ja lisääntyivät hieman kaupungin läheisen maaseudun kunnissa. Suurimmassa osassa esimerkkikunnista työpaikkakehitys oli parempi kuin vastaavassa kuntatyypissä koko maassa.
- Työpaikkojen yhteismäärä väheni Hailuodossa, Luhangalla, Närpiössä ja Pyhännällä, mutta naistyöpaikkojen määrä kasvoi, joten työpaikkojen vähentyminen johtui pelkästään miestyöpaikkojen vähentymisestä.
- Vieremällä kasvoi sekä nais- että miestyöpaikkojen määrä, mutta uusia työpaikkoja avautui huomattavasti enemmän miehille kuin naisille.
- Pyhtäällä työpaikkojen määrän kasvu oli maltillista ja kasvu jakautui lähes tasan nais- ja miestyöpaikkojen kesken.
- Maalahdessa työpaikkojen määrä pysyi ennallaan, sillä miestyöpaikkojen määrä väheni lähes yhä paljon kuin naistyöpaikkojen määrä kasvoi.
- Halsualla, Leppävirralla ja Taivassalossa vähenivät sekä nais- että miestyöpaikat.

Naisten ja miesten työpaikkaomavaraisuus* 2018

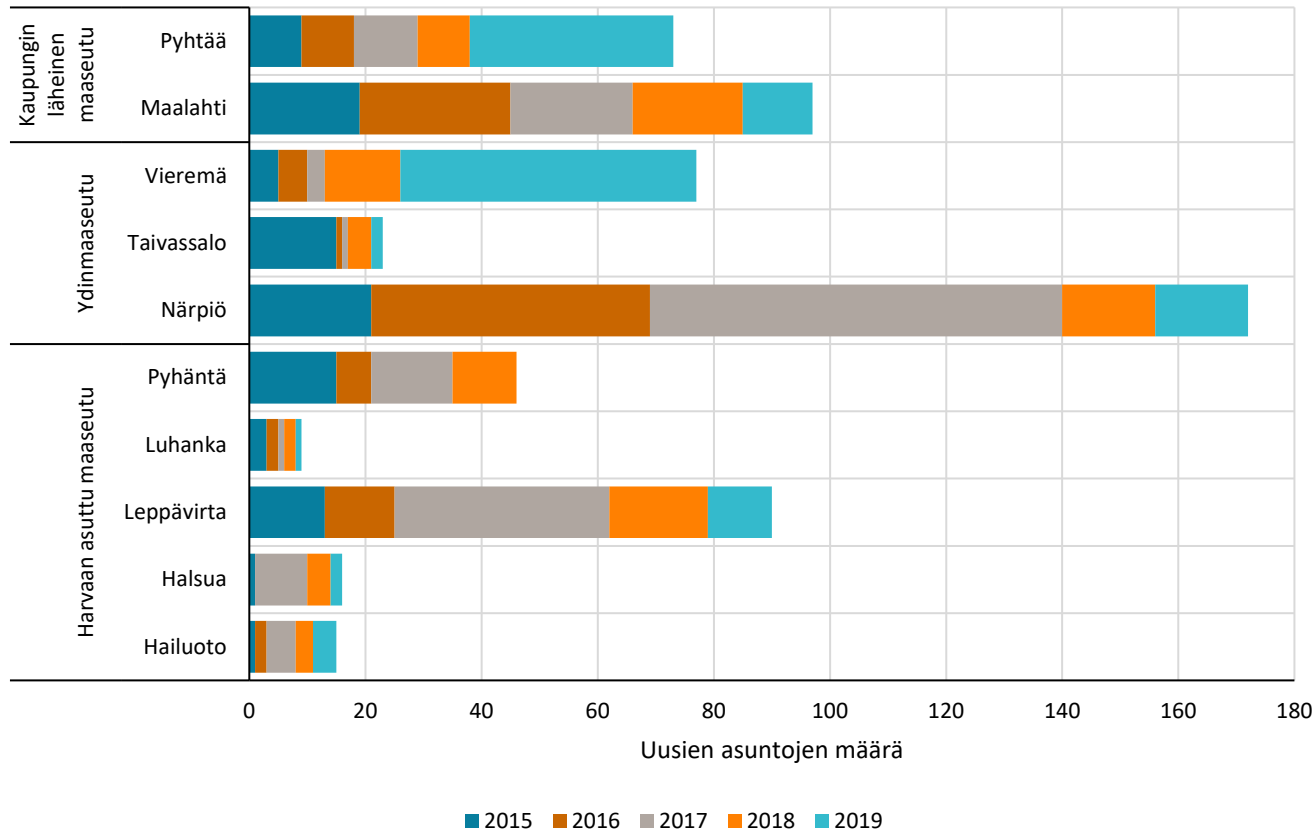

- Vieremällä ja Närpiössä työpaikkatyöpaikkaomavaraisuus on huomattavasti suurempi kuin keskimäärin ydinmaaseudun kunnissa ja Pyhännällä suurempi kuin harvaan asutun maaseudun kunnissa.
- Harvaanasutun maaseudun kunnissa työpaikkaomavaraisuus oli Pyhännällä 134 % ja muissa 69–92 %.
- Ydinmaaseudun kunnista Vieremällä ja Närpiössä oli enemmän työpaikkoja kuin alueella asuvia työllisiä.
- Työpaikkaomavaraisuus oli alhaisin kaupungin läheisen maaseudun kunnissa, joiden työllisistä yli puolet kävi työssä muissa kunnissa.
- Neljässä kunnassa – Hailuodossa, Luhangalla, Maalahdessa ja Pyhtäällä – työpaikkaomavaraisuus oli naisilla suurempi kuin miehillä. Sukupuolten välinen ero työpaikkaomavaraisuudessa oli suurin Vieremällä.

*Työpaikkaomavaraisuus ilmaisee alueella työssäkäyvien ja alueella asuvan työllisen työvoiman määrän välisen suhteen.
Lähde: Tilastokeskus, Maaseutuindikaattorit

Uusien asuntojen määrä 2015–2019

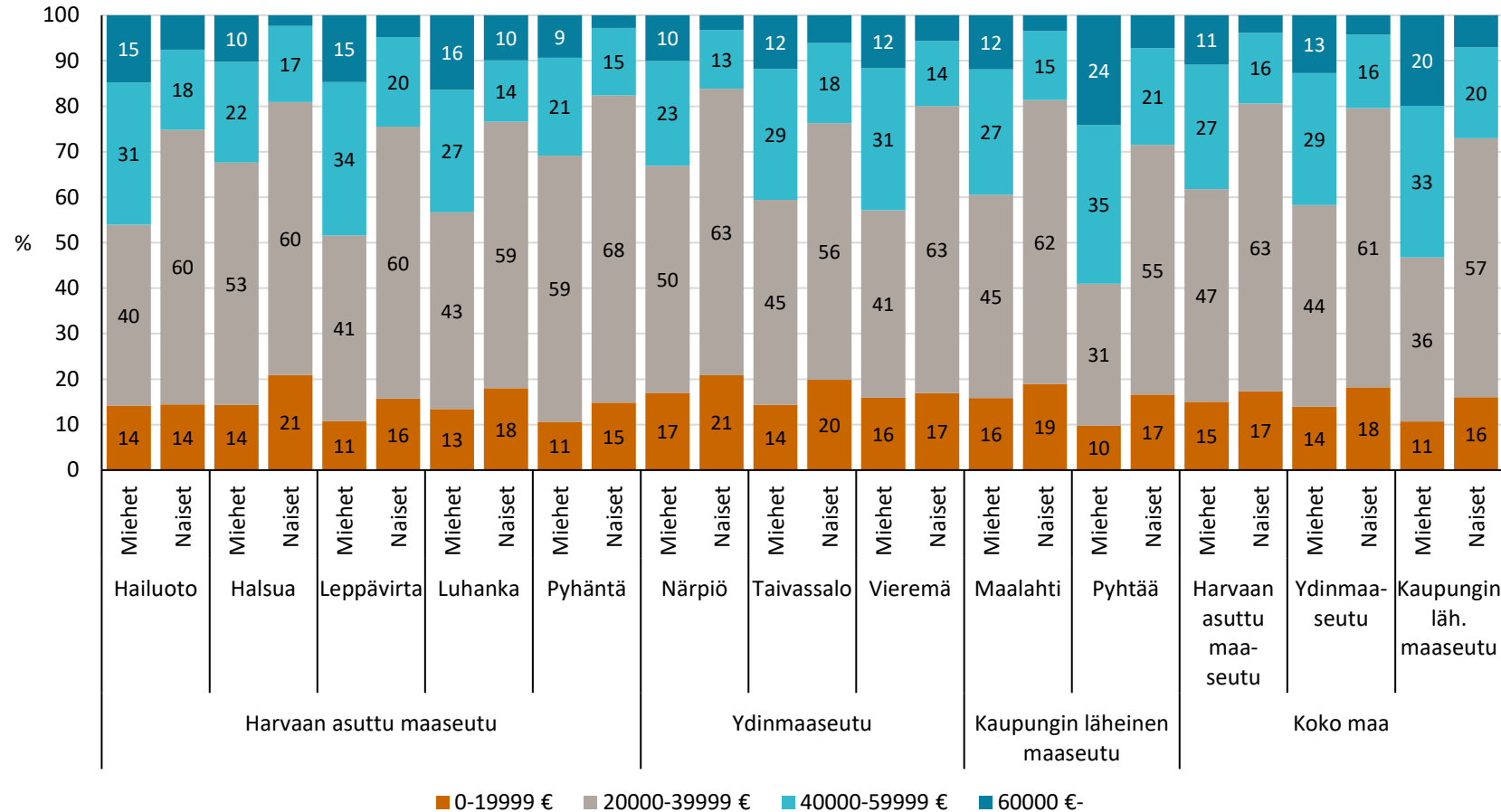

- Määrällisesti eniten uusia asuntoja rakennettiin esimerkkikunnista vuosina 2015–2019 Närpiössä ja Leppävirralla. Närpiössä on enemmän työpaikkoja kuin työllisiä ja pendelöinti muualle on vähäistä. Kaupungin vuokra-asunnoille on lisätarvetta. Leppävirta on profiloitunut asuinkuntana, jossa on monipuolinen tonttitarjonta ja se on osa Kuopion kaupunkiseutua.
- Vähiten uusia asuntoja rakennettiin vuosina 2015–2019 Luhangalla, Hailuodossa ja Halsualla.
- Vuoden 2019 asuntokannasta oli viiden viime vuoden aikana rakennettuja uusia asuntoja eniten Pyhännällä (5,9 %) ja Vieremällä (4,0 %). Muualla se vaihteli 1,6–2,7 prosentissa.
- Esimerkkikunnissa uusien asuntojen osuus asuntokannasta oli suurempi kuin niitä vastaavilla maaseuduilla vuonna 2019. Osuus oli kaupungin läheisellä maaseudulla 2,1 %, ydinmaaseudulla 1,8 % ja harvaan asutulla maaseudulla 1,4 %.

Lähde: Elinympäristön tietopalvelu Liiteri

Naisten ja miesten valtionveronalaiset tulot vuonna 2018

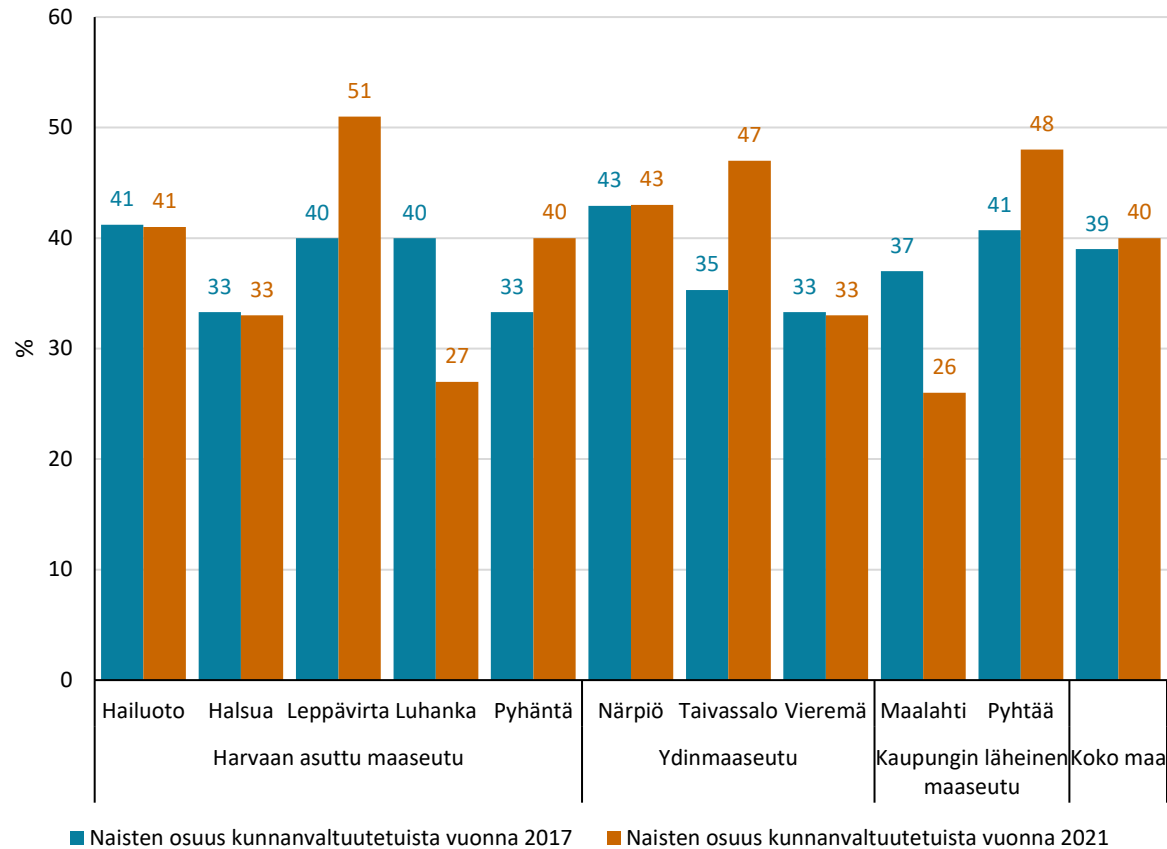

Lähde: Tilastokeskus, Elinkeinorakenne ja työssäkäynti

- Pyhtäällä, Leppävirralla ja Hailuodossa kahteen ylimpään tuloluokkaan kuuluvia miehiä oli enemmän kuin koko maassa vastavan kuntatyyppin kunnissa keskimäärin.
- Vähiten ansainneissa oli enemmän naisia kuin miehiä Hailuotoa lukuun ottamatta. Kaikista työllisistä vähiten ansainneita naisia oli selvästi enemmän Halsualla kuin harvaan asutulla maaseudulla ja Närpiössä kuin ydinmaaseudulla keskimäärin.
- Yli 60 000 euroa vuodessa ansainneita oli eniten Pyhtäällä ja Luhangalla sekä miehissä että naisissa. Pyhtäällä miehistä 24 % ja Luhangalla 16 % kuului tähän tuloluokkaan. Molemmissa kunnissa alle 10 prosenttia työllisistä naisista ansaitsi yli 60 000 euroa vuodessa.

Naisten osuus kunnanvaltuutetuista

- Koko maassa naisten osuus kuntavaaliehdokkaista oli 39,7 % vuoden 2021 kuntavaaleissa. Se oli 0,2 prosenttiyksikköä vähemmän kuin edellisissä kuntavaaleissa.
- Koko maassa naisten osuus valituista valtuutetuista nousi yhden prosenttiyksikön vuoden 2021 kuntavaaleissa edellisiin kuntavaaleihin verrattuna.
- Naisten osuus valtuutetuista nousi Pyhännällä, Taivassalossa, Pyhtäällä ja Leppävirralla, jossa naisten osuus valituista valtuutetuista oli niukasti yli 50 %.
- Naisvaltuutettujen osuus laski esimerkkikunnista Maalahdella (-30 %) ja Luhangalla (-33 %) vuoden 2021 kuntavaaleissa.

Lähteet: Yle/Kuntavaalit tulospalvelu <https://vaalit.yle.fi/kv2021/fi>,
<https://vaalit.yle.fi/tulospalvelu/kv2017>, Kuntaliitto [Kuntavaalien ehdokasanalyysi](#)
[17.5.2021 MPS-SLP.pdf](#)

Tutkimuksen seuraavat vaiheet

- Esimerkkikuntien kuntastrategioista ja dokumenteista etsitään uusiutumisen ja sopeutumisen innovatiivisia ratkaisuja.
- Teemahaastatteluin tutkitaan tarkemmin millaisella innovatiivisella toiminnalla ja uudenaiaisilla toimintamalleilla on haettu uudenlaista elinvoimaa ja ratkaisuja vähenevän ja ikääntyvän väestön kunnissa.